



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **M. E.**
st. přísl. T. r.
t. č. pobytem X

zast. advokátem Mgr. Michalem Halvou
sídlem Soběšická 821/151, 638 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Odbor azylové a migrační politiky
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 9. 2023, č. j. OAM-1273/ZA-ZA11-ZA22-2023,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se **nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Shora označeným rozhodnutím („napadené rozhodnutí“) žalovaný zastavil řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí („zákon o azylu“). Důvodem zastavení řízení byla skutečnost, že žalobce odmítl poskytnout informace pro zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
2. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce požádal dne 18. 9. 2023 o mezinárodní ochranu, kdy vyplnil předtištěný formulář žádosti v kurdské jazykové verzi. Dne 19. 9. 2023 byla žalobci předložena výzva k poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany v česko-turecké jazykové mutaci. Tyto údaje žalobce dne 21. 9. 2023 poskytl, za přítomnosti tlumočnice z jazyka tureckého. Následně byl žalobce předvolán k pohovoru ve věci mezinárodní ochrany. Předvolání mu bylo předloženo v česko-turecké jazykové mutaci.
3. Dne 26. 9. 2023 se žalobce (dle úředního záznamu z téhož dne na č.l. 16 správního spisu) dostavil k pohovoru. Prostřednictvím tlumočnice tureckého jazyka však sdělil, že odmítá vedení pohovoru v tureckém jazyce. Uvedl, že je mu nepříjemné hovořit tureckým jazykem a požaduje tlumočnicka kurdského jazyka. Žalobci bylo sděleno, že dle zákona o azylu je řízení o mezinárodní ochraně vedeno buď v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Takovým jazykem je v jeho případě turečtina, ve které proběhl správní úkon poskytnutí údajů k mezinárodní ochraně, přičemž je evidentní, že turečtinu plynně ovládá. Veškerá komunikace o této věci probíhala s žadatelem prostřednictvím tlumočnice tureckého jazyka, která nevyjádřila žádné pochybnosti o vzájemném porozumění. I přes opakované poučení, že řízení může být zastaveno, žalobce odmítl další součinnost a z pracoviště odešel. Následně bylo vydáno napadené rozhodnutí, proti němuž žalobce brojí žalobou.

II. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

1. Žalobce s postupem žalovaného nesouhlasí. Podle § 22 zákona o azylu má žadatel právo jednat v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Dle žalobce je volba jednat v jazyce na žadateli, nikoli na správním orgánu, který řízení o udělení mezinárodní ochrany vede. Pokud žalobce odmítl vést pohovor v turečtině, které sice rozumí, ale má pochybnosti o tom, že by dokázal v tomto (nemateřském) jazyce správně vyjádřit veškeré rozhodné skutečnosti, nemůže mu správní orgán stanovit povinnost jednat v turečtině jen proto, že je pro správní orgán jednodušší zajistit tlumočnicka do turečtiny než do kurdštiny.
2. I judikatura Nejvyššího správního soudu zmiňuje nutnost přihlídnout k aktuálním jazykovým schopnostem žadatele, jeho preferencím a etnickému původu. Správní orgán měl k požadavku žalobce přihlídnout a zajistit tlumočení do jazyka, kterému dostatečně rozumí a v němž se cítí jistější.
3. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí nadto není zřejmé, na základě jakých skutečností žalovaný uzavřel, že žalobce turečtině dostatečně rozumí a je v ní schopen komunikovat na takové úrovni, aby sdělil veškeré rozhodné skutečnosti. V tomto ohledu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.
4. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

5. Žalovaný ve vyjádření k žalobě shrnul předcházející průběh řízení a obsah napadeného rozhodnutí. Žalobce bez uvedení jakéhokoli důvodu či vysvětlení neposkytl informace nezbytné pro zjištění stavu věci. Žalovaný je veden zásadou procesní ekonomie řízení. I přes opakované poučení, že při neposkytnutí součinnosti může být řízení zastaveno, žalobce součinnost neposkytl.
6. Ve správním spise je založeno prohlášení žalobce, podle něhož je žalobce schopna se domluvit kurdsky a turecky. Pro tlumočení byla ustanovena kvalifikovaná soudní tlumočnice z jazyka tureckého, která tlumočila veškeré správní úkony v řízení týkajícím se žalobce a jeho rodiny. Po celou dobu správního řízení nevznikl žalobce ani jeho rodina proti tlumočení jakoukoli námitku.
7. Žalovaný k tomu dále odkázal na judikaturu správních soudů (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2023, č.j. 20 Az 4/2023-52, rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2020, č.j. 9 Azs 274/2019-35, ze dne 18. 12. 2018, č.j. 2 Azs 340/2017-79 a ze dne 15. 12. 2021, č.j. 4 Azs 244/2021-26).

III. Posouzení věci krajským soudem

8. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, („s.ř.s.“), ve spojení s § 32 odst. 9 zákona o azylu]. Ve věci rozhodoval bez jednání, neboť pro to byly splněny zákonem stanovené podmínky (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).
9. Žaloba není důvodná.
10. Předmětem sporu je otázka, zda a za jakých podmínek má být žadateli o mezinárodní ochranu zajištěno tlumočení v takovém jazyce, který upřednostňuje.
11. Nutno předeslat, že zajištění tlumočení v takové kvalitě, aby žadatel o mezinárodní ochranu jednak mohl sdělit důvody podání své žádosti a jednak rozuměl průběhu řízení, je v řízení o udělení mezinárodní ochrany důležitou procesní zárukou. Tyto záruky na úrovni unijního práva zakotvuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“).
12. Podle procedurální směrnice by měl mít *„každý žadatel účinný přístup k řízení, možnost spolupracovat a řádně komunikovat s příslušnými orgány tak, aby mohl předkládat důležité skutečnosti o svém případě, a dostatečné procesní záruky pro sledování svého případu v průběhu všech fází řízení. Kromě toho by v rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu mělo být žadateli zpravidla poskytnuto alespoň právo (...) být informován o svém právním postavení v rozhodujících okamžicích během řízení, a to v jazyce, jemuž žadatel rozumí nebo o němž se oprávněně předpokládá, že mu žadatel rozumí...“* (bod 25 preambule procedurální směrnice). Dle čl. 12 odst. 1 procedurální směrnice mají členské státy mj. zajistit, a) aby byli žadatelé *informováni v jazyce, jemuž rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, o průběhu řízení a o svých právech a povinnostech během řízení a možných důsledcích, pokud tyto povinnosti nesplní a nebudou s orgány spolupracovat (...)*, b) aby byl žadatelům *k dispozici tlumočnický, kdykoli je to nutné, aby mohli příslušným orgánům předložit svůj případ*, a to alespoň tehdy, má-li být s žadatelem proveden pohovor.
13. Podle čl. 15 odst. 3 procedurální směrnice členské státy *„prijmou vhodná opatření pro zajištění toho, aby se osobní pohovory uskutečňovaly za podmínek umožňujících žadatelům předložit v úplnosti důvody své žádosti“*. Za tímto účelem mj. *„vyberou tlumočnicka, který je schopen zajistit přiměřenou komunikaci mezi žadatelem a osobou, která pohovor vede. Komunikace musí*

probíhat v jazyce, který žadatel upřednostňuje, pokud neexistuje jiný jazyk, jemuž žadatel rozumí a je v něm schopen jasně komunikovat. (...)“. Minimálním standardem procedurální směrnice (srov. čl. 5, podle něhož mohou členské státy zavést nebo ponechat v platnosti příznivější normy pro řízení pro přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany, jsou-li s touto směrnicí slučitelné) je tedy zajištění tlumočení v takovém jazyce, který je pro žadatele srozumitelný a dokáže se v něm jasně vyjádřit. Pokud zajištěné tlumočení těmto požadavkům vyhovuje, preferencím žadatele na volbu jazyka, v němž bude žadateli v průběhu pohovoru tlumočeno, nemusí být vyhověno. Ze žádného ustanovení procedurální směrnice nevyplývá, že ve vztahu k zajištění tlumočnicka z určitého jazyka jsou preference žadatele určující.

14. Zákon o azylu stanoví žadateli o udělení mezinárodní ochrany povinnost poskytnout k podané žádosti údaje o jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět [§ 10 odst. 2 písm. n) zákona o azylu]. Podle § 22 odst. 1 téhož zákona má účastník řízení ve věci mezinárodní ochrany *právo jednat v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět*. Účastník řízení tedy má právo jednat buď v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Za situace, kdy je účastník řízení schopen se vedle mateřského jazyka dorozumět i jazykem jiným, ani česká právní úprava nestaví na souhlasu účastníka s tím, že se řízení nepovede v jeho mateřském jazyce, byť by tento jazyk preferoval. Podstatné je naplnění objektivní podmínky, že řízení je vedeno v jazyce, který je pro účastníka řízení srozumitelný natolik, aby v průběhu pohovoru mohl vyložit relevantní okolnosti svého azylového příběhu. Česká právní úprava tímto přístupem naplňuje (být minimální) požadavky procedurální směrnice.
15. V případě žalobce byly zákonné procesní záruky na tlumočení pohovoru v jazyce, jemuž žalobce rozumí a je v něm schopen jasně komunikovat, naplněny. Při poskytnutí údajů k žádosti žalobce uvedl, že je kurdské národnosti a že je schopen se dorozumět v jazyce kurdském a tureckém. Přestože u turečtiny je poznámka, že „ne úplně dobře“, údaje k žádosti o mezinárodní ochranu dle § 10 odst. 2 zákona o azylu byly tlumočeny do turečtiny; žalobce tyto údaje sdělil za přítomnosti tlumočnice jazyka tureckého a s jejich uvedením ve formuláři souhlasil bez připomínek, což potvrdil svým podpisem. Z průběhu tohoto úkonu nelze usuzovat na to, že by žalobce turečtině nerozuměl a nedovedl v tomto jazyce jasně komunikovat.
16. S výjimkou žádosti o udělení mezinárodní ochrany, kterou žalobce podal na předtištěném formuláři v kurdské jazykové verzi, mu byl průběh řízení (poučení, předvolání k pohovoru) tlumočen do turečtiny. Pohovor s žalobcem měl být proveden dne 26. 9. 2023. V tento den se sice žalobce dostavil na místo pohovoru, avšak za přítomnosti tlumočnice tureckého jazyka vznesl svůj požadavek na tlumočnicka kurdštiny. Žalobce dle úředního záznamu s touto tlumočnicí plynule komunikoval v turečtině. Ve vztahu k tlumočnicku či průběhu tlumočení neměl žalobce v ani v průběhu předcházejícího řízení výhrady. Přestože byl ze strany žalovaného poučen o tom, že odmítnutí nezbytné součinnosti povede k zastavení řízení, trval na svém stanovisku.
17. Z průběhu řízení a vedení pohovoru ve věci žádosti žalobce o mezinárodní ochranu soud nemá za to, že by žalovaný postupoval v rozporu s platnou právní úpravou. Požadavky § 22 zákona o azylu byly naplněny. Volba jazyka, v němž bude s žadatelem o mezinárodní ochranu jednáno, resp. v němž s ním bude veden pohovor, není ponechána zcela na preferencích žadatele. Podstatné je zjištění, že žadatel jazyku, v němž je s ním jednáno, rozumí a je schopen se v něm jasně vyjádřit. To žalobce ani nezpochybňoval.

18. Je pravdou, že v napadeném rozhodnutí není výslovně uvedeno, z jakých skutečností měl žalovaný za to, že žalobce turečtině dostatečně rozumí. Tento dílčí nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí však nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost a za daných okolností by bylo přepjatým formalismem, pokud by z tohoto důvodu mělo být napadené rozhodnutí zrušeno. O skutečnosti, že žalobce turečtině rozumí a dokáže v tomto jazyce jasně komunikovat, svědčí průběh správního řízení, jak byl shora popsán a jak vyplývá ze spisové dokumentace.
19. Fakticky až v žalobě žalobce vyjádřil pochybnosti o tom, zda dokáže v tureckém jazyce vyjádřit všechny rozhodné skutečnosti. V den, kdy měl být pohovor proveden, pouze sdělil, že mu je nepříjemné hovořit turecky. Takové odůvodnění postoje žalobce však závěr o naplnění zákonných požadavků na vedení pohovoru nemůže ve světle ostatních okolností zpochybnit a v žalobě vnesené pochybnosti je na místě vyhodnotit jako účelové. Jak vyplývá ze spisové dokumentace ve věci žádostí dalších členů rodiny žalobce, žalobce v tomto ohledu ovlivnil též postoj své manželky; ta ze stejného důvodu odmítla v pohovoru dosud vedeném v turečtině pokračovat, a to (teprve) po telefonickém hovoru se svým manželem (sp. zn. 34 Az 44/2023).
20. Ani obecné odkazy žalobce na judikaturu Nejvyššího správního soudu vznesené námitce nesvědčí. Nejvyšší správní soud konstantně judikuje, že účastník řízení má však právo na tlumočníka do jazyka, v němž je schopen se dorozumět; nemusí mu být nutně tlumočeno do jeho mateřského jazyka (rozsudky ze dne 7. 6. 2017, č.j. 3 Azs 134/2017-17, ze dne 17. 10. 2020, č.j. 9 Azs 274/2019-35). To bylo v posuzovaném případě splněno.

IV. Závěr a náklady řízení

21. Žalobní námitky nejsou důvodné a nebyly shledány ani jiné důvody, pro které by měl soud napadené rozhodnutí zrušit. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení mu tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014–47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 26. února 2024

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

